

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 463/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. U., D., zastúpeného advokátom JUDr. I. G., P., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia základného práva vlastniť majetok zaručeného v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe zaručeného v čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 So 94/2010 a jeho rozsudkom z 28. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. U. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2011 telefaxom (15. júla 2011 doplnená predložením originálu) doručená sťažnosť M. U., D. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenia základného práva vlastniť majetok zaručeného

v čl. 20 ústavy, základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe zaručeného v čl. 39 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 So 94/2010 a jeho rozsudkom z 28. apríla 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom podaným Krajskému súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v rámci konania o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne – ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava (ďalej len „odporkyňa“), č. 4405267560 z 8. augusta 2007 v spojení s rozhodnutím č. 4405267560 z 10. apríla 2008 a rozhodnutiu č. 4405267560 zo 14. decembra 2009 domáhal ich zmeny.

Krajský súd o návrhu sťažovateľa rozhodol rozsudkom č. k. 14 Sd 43/2008-97 z 20. mája 2010, ktorým napadnuté rozhodnutia odporkyne potvrdil. Na základe odvolania sťažovateľa najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 7 So 94/2010 z 28. apríla 2011 rozhodnutie krajského súdu potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľa postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sé 94/2010 a jeho rozhodnutím z 28. apríla 2011 došlo k porušeniu čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj k porušeniu jeho základných práv zaručených v čl. 20, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čo odôvodnil takto:

„Sociálna poisťovňa... rozhodnutiami upravovala môj dôchodok v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Zvyšovanie dôchodku realizovala na základe opatrení Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktoré ustanovovali percento zvyšovania dôchodkovej dávky – starobného dôchodku...

Súhlasím s právnym názorom, že dôchodok vypočítaný podľa právnych predpisov k 31. 12. 2003 by bol u mňa nižší ako dôchodok vypočítaný podľa predpisov platných od 01. 01. 2004. Krajský súd prišiel k záveru, že postup Sociálnej poisťovne pri určení priemerného osobného mzdového bodu podľa § 273 ods. 4 Zákona o sociálnom poistení pokladá za správny, nakoľko mi vznikol nárok na starobný dôchodok v období od 01. 01. 2005 do 30. 06. 2005.

Ja som vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu poukázal na nespravodlivé určenie priemerného osobného mzdového bodu, ktorý mi bol určený v hodnote podľa poslednej vety citovaného § 273 ods. 4. Poukázal som na to, že podľa § 63 odst. 3 citovaného zákona, keď priemerný osobný mzdový bod... v hodnote nižšej ako 1,25 sa hodnotí v plnej miere. Tiež som poukázal na to, že podľa rozhodnutie z 02. 05. 2005 v rozhodujúcom období ani nie 10 rokov predstavuje POMB 1,0508. Všetky následné rozhodnutia sú v týmto totožné. Poukázal som však na to, že pre tento výpočet sa mi nezapočítali rozhodujúce obdobia kalendárneho roku 1984 – 2004 tak, ako je to uvedené z rozhodnutia z 08. 08. 2007 a 10. 04. 2008.

Najvyšší súd vec preskúmal a zistil, že priemerná hodnota POMB je u mňa vo výške 1,1537 a táto bola zistený v zmysle § 65 odst. 7 citovaného zákona z rozhodného obdobia 2004 – 1994, t. j. za obdobie 10 kalendárnych rokov pred rokom, v ktorom navrhovateľ splnil podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok. Avšak v mojom prípade je potrebné postupovať podľa § 273 odst. 4 tretia veta citovaného zákona a hodnotu POMB bolo potrebné upraviť na hodnotu 1, nakoľko je to v tomto ustanovení takto vyslovene uvedené.

Podľa názoru najvyššieho súdu rozhodnutie... poukazuje na to, že § 273 odst. 4 tretia veta zákona o sociálnom poistení upravuje v prechodnom období hodnotu POMB odlišne od ustanovenia § 63 odst. 1 citovaného zákona, na ktoré poukazujem. Táto redukcia POMB sa vťahuje na všetkých poistencov, ktorým vznikol nárok na dôchodkovú dávku v období od 01. 01. 2005 do 30. 06. 2005. Preto vraj môj názor o diskriminácii mojej osoby nemožno akceptovať...

Krajský súd v Trenčíne ako i Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní použili správny predpis a správne ustanovenia právneho predpisu, ktoré sa na môj prípad podľa platnej právnej úpravy majú uplatňovať.

Napriek uvedenému s ich názorom nesúhlasím, lebo ustanovenie § 273 odst. 4, tretia veta citovaného zákona je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky (základnými právami alebo slobodami v nej uvedenými) a diskriminuje ma. Mám za to, že uvedená úprava diskriminuje všetkých poistencov, ktorým vznikol nárok na dôchodkovú dávku v období od 01. 01. 2005 do 30. 06. 2005. Nebol žiaden legitímny dôvod, prečo by práve u týchto poistencov mala byť uvedená prechodná úprava. Zákon o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z. nadobudol účinnosť dňa 01. 01. 2004, čiže keď aj riešil otázku prechodu na novú

právnú úpravu osobitnými ustanoveniami, tak obdobie keď poistencom vznikol nárok na starobný dôchodok v roku 2004 neriešil týmto spôsobom. Následne tak isto neriešil týmto spôsobom poistencov, ktorým vznikol nárok od 03. 07. 2005. Nevidím žiaden ústavný dôvod k tomu, aby poistenci práve v období prvého pol roka 2005 boli týmto spôsobom diskriminovaní, to znamená, že ak ich POMB je vyšší ako 1,0, tento sa znižuje na 1,0. Takéto ustanovenie zákona je v rozpore s ústavou o rovnosti a zaobchádzaní s občanmi Slovenskej republiky bez ohľadu na to, že nepostihuje nielen mňa, ale postihuje celú skupinu poistencov. Nebol žiaden dôvod, prečo by práve táto skupina poistencov mala byť nejakým osobným spôsobom vybratá a prečo by sa jej mala týkať takáto osobitná úprava...

... Takýto stav nepokladám za zlučiteľný s Ústavou Slovenskej republiky a to konkrétne s ustanovením čl. 39 odst. 1 Ústavy Slovenskej republiky podľa ktorého občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe pri nespôsobilosti na prácu ako aj pri strate živiteľa. Ja pokladám za primerané a spravodlivé také zabezpečenie, ktoré by zohľadňovalo prínos poistenca do fondov sociálnej poisťovne a tejto spoločnosti (zásluhovosť). ... ja som riadne celé obdobie pracoval, vykazoval som príjmy, dokonca slušný príjem a tomuto nezodpovedá primerané hmotné zabezpečenie v starobe, ktorého som sa dočkal.

Uvedené je i v rozpore s čl. 12 odst. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky podľa ktorej sú si občania slobodní a rovní v dôstojnosti a v ich právach. Mám za to, že citované ustanovenia zákona o sociálnom poistení sa dotýkajú jednak mojich práv (zníženie dôchodku), ale i dôstojnosti. S výškou dôchodku nesúvisí len finančná stránka veci, ale aj otázka prežitia a dôstojnosti. Akú ja mám dôstojnú starobu, keď porovnávam moju prácu s prácou iných, ktorí toľko neodpracovali a s dôchodkom, ktorý ja mám iný, nižší. Nevidím v tom žiaden regulárny dôvod. Jediný právny dôvod na zníženie môjho dôchodku a teda i mojich práv a dôstojnosti a dokonca de facto zníženie svojho majetku, lebo pri výplate sa stáva dôchodok mojím majetkom, spočíva práve v uvedenom diskriminačnom opatrení. V zmysle ústavy čl. 12 odst. 2 Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu... na iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. V tomto ja vidím moje protiústavné znevýhodňovanie, že práve a jedine poistenci, ktorým vznikol nárok na dôchodok v prvom polroku 2005, na tých sa aplikovalo ustanovenie citovaného zákona. Určite je to

diskriminácia na základe veku, lebo z celej skupiny nie je možno vyňať jednu špecifickú skupinu práve tohto pol roka, kde by sa citovaný predpis použil a ich nároky znížili.

Zákonodarca zasiahol do mojich legitímnych očakávaní, že na starobu budem mať primeraný a spravodlivý dôchodok...

Ja mám za to, že Krajský súd v Trenčíne a Najvyšší súd SR mali v zmysle § 109 odst. 1 písm. b) OSP sa obrátiť na Ústavný súd Slovenskej republiky, aby rozhodol o tom, či spomenuté ustanovenie § 273 odst. 4 tretia veta Zákona 461/2003 Z. z. nie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a po rozhodnutí ústavného súdu ďalej vo veci konať a v zmysle nálezu ústavného súdu vo veci rozhodnúť.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 odst. 1 a odst. 2, právo na rovnosť podľa článku 12 ods. 1, právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1, právo na majetok podľa čl. 20 - všetko podľa Ústavy Slovenskej republiky, konaním a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 7 So 94/2010 zo dňa 28. 04. 2011 porušené bolo

2. Zrušuje sa rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. So 94/2010 zo dňa 28. 04. 2011 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby v nej znova konal a rozhodol.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania a právneho zastúpenia na účet advokáta vo výške podľa vyčíslenia v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom, ako ho vymedzil sťažovateľ, je teda posúdenie, či postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 So 94/2010 a jeho rozsudkom z 28. apríla 2011 došlo k porušeniu čl. 12 ods. 1 ústavy a základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 20, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe...

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

1.1 Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 So 94/2010 a jeho rozsudkom z 28. apríla 2011, ústavný súd podotýka, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či sú, alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony

nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárný) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav.

Inými slovami, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, II. ÚS 127/07). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov, prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Najvyšší súd v odôvodnení napádaného rozhodnutia okrem iného uviedol:

„Podľa § 273 ods. 4 zákona o sociálnom poistení ak priemerný osobný mzdový bod poistenca zistený z rozhodujúceho obdobia uvedeného v § 63 ods. 7 až 12, ktorému vznikne nárok na starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2004, je nižší ako 0,6 a v období od 1. januára 2005 do 30. júna 2005 je nižší ako 1, priemerný osobný mzdový bod sa určí podľa § 63 ods. 1 až 6 z rozhodujúceho obdobia, ktorým sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok okrem kalendárnych rokov pred 1. januárom 1984. Ak takto určený priemerný osobný mzdový bod je nižší ako priemerný osobný mzdový bod zistený z rozhodujúceho obdobia uvedeného v § 63 ods. 7 až 12, suma starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku sa určí z vyššieho priemerného osobného mzdového bodu. Ak takto určený priemerný osobný mzdový bod je vyšší ako 1, suma starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok v období od 1. januára 2005 do 30. júna 2005 sa určí z priemerného osobného mzdového bodu v hodnote 1...

Navrhovateľ dovŕšil dôchodkový vek potrebný na nárok na starobný dôchodok 26. februára 2005 podľa § 65 ods. 3 písm. a) zákona o sociálnom poistení v znení platnom v čase vzniku nároku na starobný dôchodok, do 30. júna 2005. Hodnota priemerného osobného mzdového bodu na určenie sumy dôchodkovej dávky vo výške 1,1537 bola zistená

v zmysle § 63 ods. 7 cit. zákona z rozhodného obdobia 2004 – 1994, teda z obdobia 10 kalendárnych rokov pred rokom, v ktorom navrhovateľ splnil podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok. Za daného stavu bolo potrebné postupovať podľa § 273 ods. 4, tretia veta cit. zákona a hodnotu priemerného osobného mzdového bodu bolo potrebné upraviť na hodnotu 1.

Ustanovenie § 273 ods. 4, tretia veta zákona o sociálnom poistení upravuje v prechodnom období hodnotu priemerného osobného mzdového bodu odlišne od ustanovenia § 63 ods. 1 citovaného zákona, na ktoré navrhovateľ poukazuje. Táto redukcia priemerného osobného mzdového bodu sa vzťahuje na všetkých poistencov, ktorým vznikol nárok na dôchodkovú dávku v období od 1. januára 2005 do 30. júna 2005, preto názor navrhovateľa o diskriminácii jeho osoby nemožno akceptovať.

Navrhovateľ ako povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba dlžné poistné na dôchodkové poistenie za obdobie od 1. mája 1992 do 8. februára 1995 zaplatil dodatočne 16. mája 2007.

Podľa § 78 ods. 1 prvá veta zákona o sociálnom poistení sa toto obdobie započíta na nárok na invalidný dôchodok a na určenie sumy ako obdobie dôchodkového poistenia odo dňa, v ktorom bola zaplatená celá suma dlžného poistného na dôchodkové poistenie. Odporkyňa v súlade s § 78 ods. 1 zákona o sociálnom poistení zhodnotila pre výšku starobného dôchodku dodatočne zaplatené doby poistenia v rozhodnutí z 8. augusta 2007 číslo 440 526 7560 až s účinnosťou od 16. mája 2007. Pre výpočet starobného dôchodku navrhovateľa boli zhodnotené doby poistenia, za ktoré dodatočne zaplatil poistné, ku dňu vzniku nároku na túto dávku a jej výška bola určená aj so zvýšeniami, ktoré k znova vypočítanej dávke patrili. Dávka mu však mohla byť priznaná v novej výške až odo dňa doplatenia poistného tak, ako to zodpovedá § 78 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Námietka navrhovateľa, že mu nárok na novým spôsobom vypočítanú dávku a jej výplatu patrí odo dňa vzniku nároku na dávku preto súd nemohol zohľadniť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rovnako ako súd prvého stupňa nezistil nezákonnosť preskúmaných rozhodnutí, a preto odvolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil. “

V citovanej časti odôvodnenia rozhodnutia najvyšší súd jasne uviedol zákonné dôvody, pre ktoré rozsudok krajského súdu z 20. mája 2010 potvrdil. Svoje právne závery pritom oprel o relevantné zákonné ustanovenia, ktoré v rozhodnutí citoval, a ktoré vyložil a aplikoval ústavne konformným spôsobom, bez akéhokoľvek rozporu s ich samotným znením.

Napokon túto skutočnosť aj sám sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu potvrdil, keď uviedol, že tak krajský súd, ako aj najvyšší súd „*v konaní použili správny predpis a správne ustanovenia právneho predpisu, ktoré sa... podľa platnej právnej úpravy majú uplatňovať*“.

K tomu ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju judikatúru, podľa ktorej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s právnymi predpismi vzťahujúcimi sa na konkrétne konanie (napr. II. ÚS 181/06). Teda ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že z rozhodnutia najvyššieho súdu nevyplýva žiadna svojvôľa alebo neodôvodnenosť jeho záverov. Najvyšší súd rozhodol plne v intenciách príslušných ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) spôsobom, ktorý neodporuje zmyslu ani účelu označených ustanovení.

V každom prípade postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľa nesprávnou alebo svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva. V konečnom dôsledku ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný

súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

1.2 Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 2 ústavy, ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ sa z dôvodu svojho presvedčenia, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím správneho orgánu, obrátil na všeobecný súd, aby tento preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia. Všeobecné súdy (tak krajský, ako aj najvyšší) sa jeho podaním (opravným prostriedkom) zaoberali a rozhodnutie odporkyne preskúmali, pritom dospeli k záveru, že toto je zákonné a vecne správne, čo viedlo k jeho potvrdeniu.

Uvedené teda jednoznačne svedčí o tom, že sťažovateľ žiadnym spôsobom nemohol byť ukrátený na svojom základnom práve zaručenom v čl. 46 ods. 2 ústavy, pretože všeobecné súdy sa neodmietli zaoberať jeho opravným prostriedkom a tento bol predmetom riadneho opravného konania. Iný záver všeobecných súdov, ako očakával sťažovateľ, rozhodne nie je sám osebe spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva ústavným súdom. Preto ústavný súd aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

1.3 Keďže sťažovateľ v príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ktorého porušenie ústavný súd nezistil, namietal aj porušenie svojho základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy)

a základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe (čl. 39 ods. 1 ústavy), ústavný súd aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Ústavný súd ďalej konštatuje, že sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu podľa čl. 127 ústavy (ako to sám uviedol) vyslovil svoje presvedčenie o nesúlade právnej úpravy, podľa ktorej bola určená výška jeho starobného dôchodku, s ústavou. K tomu je potrebné uviesť, že každé z konaní pred ústavným súdom možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom. Vychádzajúc z uvedeného za opodstatnené návrhy na začatie konania pred ústavným súdom (vrátane sťažností fyzických osôb a právnických osôb) možno preto považovať len tie, o ktorých je možné konať a aj rozhodnúť v niektorom z uvedených typov konaní pred ústavným súdom ako v samostatnom konaní (napr. II. ÚS 806/00, II. ÚS 336/09).

V rámci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nemôže posudzovať otázku súladu zákona s ústavou či medzinárodnou zmluvou podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, lebo konanie podľa čl. 125 ods. 1 ústavy je osobitným konaním. Navyše, subjekty oprávnené (aktívne legitimované) podať návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy sú uvedené v ustanovení čl. 130 ods. 1 ústavy, pričom sťažovateľ medzi tieto subjekty nepatrí.

Ústavný súd nemohol akceptovať ani tvrdenie sťažovateľa o tom, že krajský súd alebo najvyšší súd mali konanie o jeho opravnom prostriedku prerušiť podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku a obrátiť sa na ústavný súd s otázkou, či je, alebo nie je ustanovenie § 273 ods. 4 tretej vety zákona o sociálnom poistení v rozpore s ústavou. Všeobecný súd tak postupuje iba v prípade, ak pred rozhodnutím vo veci dospeje k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, k čomu však v prípade sťažovateľa nedošlo. Najvyšší súd ustanovenie § 273 ods. 4 tretej vety

zákona o sociálnom poistení nepovažoval za diskriminačné, a teda za rozporné s ústavou a svoj názor dostatočne presvedčivo odôvodnil. Nemal preto ani dôvod podávať návrh ústavnému súdu v zmysle ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Za týchto okolností je teda sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z tohto dôvodu odmietol.

K námietke sťažovateľa o porušení čl. 12 ods. 1 ústavy v súvislosti s rovnosťou ľudí v dôstojnosti i v právach ústavný súd poznamenáva, že jeho stabilizovaná judikatúra kvalifikuje ustanovenia čl. 12 ako všeobecné ustanovenia, ktoré treba vykladať a chápať ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov a ktoré nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach. Ich aplikácia nie je možná bez konkrétneho vyjadrenia dopadu diskriminujúceho postupu štátneho orgánu na základné právo alebo slobodu fyzickej alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 34/96, I. ÚS 58/97, I. ÚS 59/97, IV. ÚS 153/09).

Porušenia citovaného ustanovenia čl. 12 ods. 1 ústavy či už v samostatnom chápaní, ale ani v spojení s namietaným porušením základných práv zaručených v čl. 46 ústavy sa sťažovateľ nemôže úspešne domáhať jednak pre jeho všeobecný charakter, ale najmä vzhľadom na skutočnosť, že toto v konaní pred všeobecným súdom (najvyšším súdom) porušené nebolo.

Ústavný súd teda nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom, resp. rozhodnutím najvyššieho súdu a označeným článkom ústavy, preto považoval aj túto časť jeho sťažnosti za zjavne neopodstatnenú, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaného rozhodnutia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa

sťažovateľ tohto nároku domáhal, už nerozhodoval. Z dôvodu odmietnutia sťažnosti sťažovateľa ústavný súd nerozhodoval ani o náhrade trov jeho právneho zastúpenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2011